

Naši sugrađani - Drveće!

Tekst: Crnogorsko društvo ekologa

Nekima od vas sasvim je dovoljno da vidite ili pomislite na stablo i odmah svim svojim bićem razumijete njegovu važnost, vrijednost, veličinu, mudrost. Ovaj tekst je za sve one ostale, kojima je potrebno stručnim riječima i brojkama objasniti nešto što njihovo tijelo već samo vrlo dobro osjeća i zna. Pa, evo...

Gradske šume, drvoredi, ali čak i pojedinačna stabla, pružaju *nebrojive* usluge građanima i okolnoj životnoj sredini.

U januaru i februaru, imamo priliku da u punom kapacitetu osjetimo koliko nas drveće zapravo štiti od zagađenosti vazduha. Uveče ne možete da prošetate Podgoricom i drugim gradovima centralne i sjeverne Crne Gore, a da vas ne peku oči, grlo i nos od otrovnih gasova i čestica (ukoliko ih ne raznese vjetar ili smiri kiša). Međutim, svi oni koji naveče šetaju Goricom, mogu da vam potvrde da jedino tamo (mislimo na prostor Glavnog grada) čovjek noću može lijepo da se nadiše!

Drveće svojim listovima upija štetne gasove ali i čestice (čuli ste za opasne PM čestice različitih veličina), od koji su neke toliko male da prodiru direktno u naše plućne alveole, ali i dalje jer su sitnije od barijera na kraju alveola, pa ulaze direk-

tno u krv. Izračunato je da samo 100 stabala ukloni 53 tone ugljen dioksida i 195 kilograma čestica koje zagađuju vazduh godišnje. Zamislite sada da cijelu noviju Podgoricu odlučimo da "okupamo zelenilom", koliko bismo olakšali sebi i onima koji dolaze poslije nas.

Procijenjeno je da tokom svog 50-godišnjeg života, drvo proizvede kiseonika u vrijednosti oko 28.000 eura, učestvuje u prečišćavanju vazduha koje bi inače koštalo oko 56.000 eura, reciklira vodu u vrijednosti od oko 34.000 eura, učestvuje u kontroli erozije za koju bi u suprotnom trebalo izdvojiti oko 28.000 eura. Drugim brojkama, 100 stabala na javnim površinama uštedi gradu oko 200.000 eura za 40 godina, a isto ovoliko stabala u dvorištima uštedi oko 240.000 eura, to jest 6.000 eura godišnje.

U mnogim slučajevima, drveće smanjuje cijenu održavanja puteva. Stotinu odraslih stabala zadrži oko 523 000 litara kišnice godišnje.

Da nema naših sugrađana drveća, grad bi godišnje trošio ogromnu količinu novca na sisteme atmosferskih kanalizacija, prečišćavanje zauljane kišnice, regulaciju plavnih ulica i slično.

Ispod i u blizini drveća, mikroklima je uvijek prijatnija i zimi i ljeti. Ljudi čiji je stan okružen krošnjama uštede do 56% cijene struje koju potroše na zagrijavanje/hlađenje svojih domova, u odnosu na ljude koji žive u betonskim kvartovima.

Drveće umanjuje buku gradskog saobraćaja automobila i tako doprinosi smanjenju napetosti ljudi, poboljšavanju koncentracije, sna, i sl. Ljudi u svijetu već duže vrijeme proučavaju drveće u gradovima, pokušavaju da tačno definišu njihovu ulogu u zdravijim sredinama, i zašto npr. drveće pojačava zajedništvo među ljudima. Naravno, čovjek pokušava i tačno da izračuna koliko je manje lijekova kupljeno u kvartovima sa drvećem, ili struje uštedeno, ili koliko su stanovnici takvih područja produktivniji, spremniji za promjene i izazove, ili jednostavno društveniji. I kao rezultat brojnih istraživanja i posmatranja, napokon je i ekonomski dokazano da drveće mnogostruko povećava vrijednost nekog stambenog objekta, ali i uspješnost nekog biznisa, pa su npr. prodavnice i kafići okruženi drvećem posjećeni i odnosu na ostale. Posebno je očaravajuće kada prilikom izgradnje nekog biznis objekta vlasnik odluči da svoj projekat prilagodi drvetu.

Ali to što drveće prečišćava vazduh, proizvodi kiseonik i gradu i građanima uštedi desetine hiljada eura naravno da nije jedini razlog zbog kog bi čovjek trebalo da ih prepozna kao ravnopravnog korisnog građanina svojih domovina!

Šetati i živjeti u blizini drveća podiže čovjeku raspoloženje. Osim toga, kvartovi bogati drvećem prijavljuju mnogo manju stopu kriminala, ali i važe za sigurnije i druželjubivije. Parkovi podstiču socijalizaciju među ljudima, ublažavaju socijalne i druge razlike među pojedincima, ali i zauvijek služe kao uvid u divljinu djeci koja, kada se previše otuđe u ovoj eri napredne tehnologije i interneta, imaju gdje da

se podsjetite svoje prirode i konekcije sa planetom i sobom. Drvo je dom mnogim životinjama koje same imaju svoje uloge u zdravlju životne sredine, kao što je npr. oprašivanje. Drvo sa svojim stanovnicima (insekti, ptice, mali sisari) čini cijelu svoju okolinu zdravijom, ali i udobnijom za čovjeka. Uvijek ćemo prije izabrati da hodamo, vozimo biciklo ulicom koja ima drvored, ali najčešće nijesmo ni svjesni zašto. Sve ovo su samo osnovne ekonomske i druge vrijednosti drveta, kao bića sa kojim koegzistiramo, koevoluiramo već stotinama hiljada godina, a pored kojih svakodnevno prolazimo uopšte ne razmišljajući o njihovim životima, ulogama, uslugama koje nam pružaju. U svijetu je već uveliko popularna terapija sa drvećem, jer smo odavno kao vrsta zaboravili, ali se srećom polako prisjećamo da drvo uvijek možemo da zagrlimo ako nam fali zagrljaja, da mu ispričamo tajnu koju nemamo kome drugome da ispričamo, ili da zatražimo savjet koji će, dok čekamo na odgovor, sam isploviti iz naših dubina u našu svijest. Kad god se osjećate preplavljeni emocijama, brigama, obavezama, nedoumicama, pođite do nekog drveta i sjednite ispod njega, sigurno će vam biti lakše, a možda čak počnete da nazirete život u kom se tako sve rjeđe osjećate, pa vas možda i dobro poklopi talas inspiracije.

Nadamo se da ćete poslije ovog teksta osmotriti drveće sa kojim se susretnete, razumijevajući ga malo bolje, i cijeneći ga malo više (da znate, drvo će to osjetiti i zahvaljujući vama će biti maalko zelenije, maaalko snažnije, ali o tome ćemo drugom prilikom). Počnite da učite o drveću i o prirodi, jer tako učite o sebi, o nama kao vrsti.

I pazite!

„Ne zaboravite da kažete vašem lokalnom drveću koliko lijepo izgleda danas!”

